

VOCABOLARIO ITALIANO – TÖITSCHU

LETTERA “R”

italiano	genere	tedesco	töitschu	cambio genere
rabbarbaro (selvatico)	s.m.	Rhabarber	d'blackhu, d'blackhi	s.f.
rabberciare	v.tr.	zurechtflicken	büzen zseeme, büzt zseeme	
rabbia	s.f.	Zorn	d'lounu, d'louni	
rabbioso	agg.	wütend	aredšchurut-	
rabbonire	v.tr.	beruhigen	argüten, argütit	
rabbrividire	v.intr.	schauern	1. réidegun van vroscht, gréidegut van vroscht 2. kéivlen, kéivlit 3. bljéiben gsésurut-, bljibben gsésurut-	
rabbuiarsi	v.intr.	finster werden	tuppen, tuppit	
raccapezzarsi	v.rif.	sich auskennen	cheen dra, gcheen dra	
raccapricciante	agg.	grauenvoll	was git d'gritti o was tut z'vrüchte	
raccapriccio	s.m.	Schauer	d'gritti	s.f.
raccattare	v.tr.	auflesen	leesen ouf, gleesen ouf	
racchetta da neve	s.f.	Schneereifen	z'leitirlji, d'leitirljini	s.n.
raccogliere (da terra)	v.tr.	auflesen	leesen ouf, gleesen ouf o bürrén, bürt	
raccogliere (legna)			reschpun, greschput o leesen zseeme, gleesen zseeme	
raccogliere (frutti)			widerzin, widerzuehe	
raccogliere (dalla pianta)			anthéngghjen, anthénght	
raccomandare	v.tr.	empfehlen	geen as guts wuart, keen as guts wuart o reckumundurún, greckumundurút (ital.)	
raccomodare	v.tr.	ausbessern	rüschten a, grüscht a	
raccontare	v.tr.	erzählen	z'élljen, z'élt	
racconto	s.m.	Erzählung	z'kuntji, d'kuntjini	s.n.
raccorciare	v.tr.	verkürzen	archürzen, archürzt o archürzurún, archürzurút	
raddolcire	v.tr.	versüßen	süssen, gsüssit	
raddolcire (di tempo)	v.intr.	mildern	armilden, armildit o arsüssen, arsüssit	
raddoppiare	v.tr.	verdoppeln	zwivelten, zwiveltit	
raddrizzare	v.tr.	gerade richten	schlechterun, gschlechterut	
radere	v.tr.	rasieren	raserun, graserut o boardun, boardut	
radere a zero		ganz kurz scheren	peelun, peelut	
radersi	v.rif.	sich rasieren	dšchi boardun, dšchi boardut	
radicare	v.intr.	Wurzel fassen	lécken wurzi, gleit wurzi o wurzun, gwurzut	
radice	s.f.	Wurzel	d'wurzu, d'wurzi	
radimadia	s.m.	Scharre	da schabber, d'schabbera	
radio	s.m.	Radio	z'radio, d'radio	s.n.
rado di rado	agg.	licht	reer- nóit dickh o reer	
radunare	v.tr.	zusammen bringen	lécken zseeme, gleit zseeme	
raffazzonare (il pranzo)	v.tr.	zusammenstellen	khéjen zseeme, khéit zseeme	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

raffazzonare (oggetti)		zusammenflicken	rüschten ouf, grüschd ouf	
raffermo	agg.	altbacken	gstannen-	
raffica (di vento)	s.f.	Windstoss	da runh, d'runha	s.m.
raffinare	v.tr.	verfeinern	arféinen, arféinit	
raffinato	agg.	verfeinert	féin-	
rafforzare	v.tr.	verstärken	arstérjen, arstérjit	
raffreddare	v.tr.	abkühlen	archülljen, archült o archénten, archélt	
raffreddare	v.intr.	erkalten	archulen, archulit	
raffreddarsi	v.rif.	erkälten	dêchi arvriren, dêchi arvuare	
raffreddore	s.m.	Erkältung	d'arvuarti, d'arvuartini	s.f.
raffrontare	v.tr.	vergleichen	poarun, poarut	
ragade	s.f.	Schrunde	da chlahk, d'chlékh	s.m.
raganella	s.f.	Knarre	d'ritschku, d'ritschki	
ragazza	s.f.	Mädchen	di töchter, di töchteri	
ragazza di servizio		Dienstmädchen	d'junhfarwa, d'junhfarwi	
ragazzo	s.m.	Junge	d'boffu, d'boffi	s.f.
raggiante	agg.	strahlend	hurtig- o voll- vroeit	
raggio	s.m.	Strahl	da spriss, d'sprissa	
raggio di sole nel raggio di...		Sonnenstrahl	da sunnuvljükh, d'sunnuvljükha im rüa	
raggirare	v.tr.	hintergehen	argoeikhjen, argoeikht o kujunerun, kujunerut (franc.)	
raggiungere	v.tr.	einholen	bzin, bzuehe o breihun, breihut	
raggiungere uno scopo		erreichen	cheen dra, gcheen dra	
raggomitolare	v.tr.	aufwickeln	winnen ouf, gwunnen ouf	
raggranellare	v.tr.	zusammen scharren	lécken zseeme, gleit zseeme o schabben zseeme, gschabben zseeme	
raggrinzito	agg.	runzelig	grumpft- o greppiurut-	
raggrumarsi (di sangue)	v.rif.	gerinnen	kalljurun, kalljurut	
raggrumarsi (di latte)		verdichten	dickhjen, dickhit o brotzlun, brotzlut	
raggruppare	v.tr.	versammeln	zîn zseeme, zuehen zseeme	
ragionare	v.intr.	argumentieren	brouhen dan geischt, broucht dan geischt o resenurun, gresenurut (ital.)	
ragione	s.f.	Beweis	1. d'reisunh, d'reisunhi	
avere ragione		Recht	2. z'recht heen recht, kheen recht o heen z'recht, kheen z'recht	s.n.
ragliare	v.intr.	schreien	jouzen, gjouzt	
ragnatela	s.f.	Spinnewebe	z'annuschweebi, d'annuschweebini	s.n.
ragno	s.m.	Spinne	z'annišchi, d'annišchini	s.n.
ragù	s.m.	Ragout	z'ragu o d'suassu, d'suassi (franc.)	s.n. s.f.
rallegrare	v.tr.	erfreuen	arhurtegen, arhurtegit	
rallentare	v.intr.	verlangsamen	goan lljéisur, kannhe lljéisur	
ramaglia	s.f.	Astholz	dan grampe, d'grampi o da chleine witt	s.m. s.m.
ramaiolo	s.m.	Schöpflöffel	d'katzu, d'katzi o z'güeni, d'güenini	s.f. s.n.
ramanzina	s.f.	Strafpredigt	d'schümpfetu, d'schümpfeti o d'weschetu, d'wescheti (figur.)	
ramarro	s.m.	grüne Eidechse	dan einuks, d'einuksa	
ramazza	s.f.	Reisigbesen	dan birhenen beesmer, d'birhunun beesmera	s.m.
ramazzare	v.tr.	kehren	wüschén, gwüschd	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

rame	s.m.	Kupfer	z'chupfer	s.n.
rametto	s.m.	Zweiglein	z'grempi, d'gremjini o d'grétzu, d'grétzi	s.n. s.f.
rammaricarsi	v.rif.	sich betrüben	d'schi growen, d'schi growt	
rammendare	v.tr.	stopfen	sassulljurun, gsassulljurit	
rammentarsi	v.rif.	erinnern	d'schi bsinnen, d'schi bsint	
rammollire	v.tr.	erweichen	armilden, armildit	
ramo	s.m.	Ast	dan grampe, d'grampi o dan ascht, d'éscht	
ramoso	agg.	ästig	gramput-	
rampa	s.f.	Rampe	d'rampu, d'rampi o da stuz, d'stüz	s.m.
rampino	s.m.	Haken	da hoake, d'hoaki	
rampogna	s.f.	Vorwurf	d'ambrüfferetu, d'ambrüffereti	
ramponi	s.m.	Steigeisen	d'groapi	
rana uova di rana prendere rane	s.f.	Frosch	dar hoptschul, d'hoptschela d'rennellja goan za hoptschele	s.m. s.m.pl.
rancido	agg.	ranzig	rans o riekh-	
rancore	s.m.	Groll	da hass	
randagio	agg.	herrenlos	zarloff-	
ranella	s.f.	Beilagscheibe	d'rosetu, d'roseti	
rango del rango	s.m.	Rang	z'ranh z'poarsch	s.n.
rannicchiato	agg.	zusammen gekauert	gchrumplut-	
ranno	s.m.	Aschenlauge	d'laubu, d'laubi	s.f.
rannuolare	v.intr.	bewölken	helwen, ghelwit	
rantolo	s.m.	Röcheln	z'rangut	s.n.
ranuncolo	s.m.	Hahnenfuss Trollblume	1. d'rünjunblljümu, d'rünjunblljümi 2. di tüanu, di tüani	s.f. s.f.
rapa pianta della rapa	s.f.	Rübe	d'roavu, d'roavi d'chüali	s.f.pl.
rapace	s.m.	Raubtier	z'kwilt	s.n.
rapare	v.tr.	kurz scheren	scheeren, gschuere	
raperonzolo	s.m.	Rapunzel	d'jucki	s.f.
rapido	agg.	rasch	leeben-	
rappacificare	v.tr.	aussöhnen	lécken da vrit, gleit da vrit	
rappezzare	v.tr.	flicken	bletzun, bletzut	
rapprendersi	v.rif.	gerinnen	stuarnen, gstuarnit	
rappresentare	v.tr.	darstellen	ramplaserun, gramplaserut (franc.)	
rarefare	v.tr.	verdünnen	areererun, areererut	
rarietà	s.f.	Seltenheit	as dinh vürou o as verousigs dinh	
raro	agg.	selten	reer- o churz	
rasare	v.tr.	rasieren	boardun, boardut o scheeren, gschuere	
rasato	agg.	glatt rasiert	hiel-	
raschiare	v.tr.	abkratzen abschaben	1. chratzun, gchratzut 2. schabben, gschabbe	
raschietto	s.m.	Scharber	da schabber, d'schabbera	
rasente	agg.	hart	hért béi	
raso	agg.	übevoll	varvoll-, granderut- o gschwanght-	
rasoio	s.m.	Rasiermesser	z'schermésser, d'schermésseri	s.n.
raspa	s.f.	Holzraspel	d'véilu vür z'holz, d'véili vür z'holz	
raspare	v.tr.	kratzen	chratzun, gchratzut	
rassegnarsi	v.rif.	sich fügen	d'schi glljéiden, d'schi glljitte	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

rasserenare	v.intr.	aufheitem	arheiteren, arheiterit o d'schi büren, d'schi bürt	
rassettare	v.tr.	aufräumen	redessurun, gredessurut	
rassicurare	v.tr.	versichern	varsicheren, varsicherit	
rassodare	v.intr.	stärken	hértén, ghértit	
rassomiglianza	s.f.	Ähnlichkeit	d'glljéiuschunh, d'glljéiuschunhi	
rassomigliare rassomiglia a suo padre	v.intr.	ähnlich sein	glljéien, glljéit o zín zu, zuehen zu is zít zu d'schéim atte	
rastrellare rastrellare intorno al foraggio sparso rastrellare a fondo	v.tr.	rechen	rechun, grechut umrechun, umrechut ströitschun, gströitschut	
rastrellata	s.f.	Rechen	d'rechetu, d'recheti	
rastrelliera (per pane)	s.f.	Ständer	dan bruatreche, d'bruatrechi	s.m.
rastrello dentiera del rastrello supporto laterale del rastrello il fabbricante di rastrelli	s.m.	Rechen	da reche, d'rechi z'joch, d'jochi z'chammilti, d'chammiltini dar rechuma, d'rechumanna	s.n. s.n.
rattoppare	v.tr.	flicken	bletzun, bletzut	
rattrappito	agg.	verkrampft	argrochit-	
rattristare	v.tr.	betrüben	geen eerbit, keen eerbit	
rattristarsi	v.rif.	sich betrüben	d'schi malgrujurun, d'schi gmalgrujurut	
rattristato	agg.	betrübt	tschum-	
raucedine	s.f.	Heiserkeit	d'heismeni	
rauco	agg.	heiser	heismen-	
ravedersi	v.rif.	sich bessern	d'schi bchieren, d'schi bchiert	
ravvicinare	v.tr.	naherücken	arbéjurun, arbéjurut	
ravvicinarsi ravvicinati!	v.rif.	sich nähern	d'schi arbéjurun, d'schi arbéjurut chim béjur! o arbéjiri dich!	
raziocinio	s.m.	Vernunft	dan geischt o d'reisunh	s.f.
razionare	v.tr.	rationieren	rassiuurun, grassiuurun	
razione	s.f.	Ration	dan teil, di teila o d'rassiuunh, d'rassiuunhi	s.m.
razza	s.f.	Rasse	d'rassu, d'rassi o d'suart, d'suartini	
razziare	v.tr.	plündern	reschpun ouf, greschput ouf o schuarbun, gschuarbut	
razzolare	v.intr.	scharren	zaspun, zaspüt	
re	s.m.	König	da rei, d'reja	
reagire reagire alle avversità	v.intr.	reagieren	d'schi hinnerchieren, d'schi hinnergchiert gien mut, kiet mut o eim machun mut, eim gmachut mut	
realizzare	v.tr.	realisieren	tun, toa o realiser (franc.)	
realtà in realtà	s.f.	Tatsache	d'koarjit wol sicher	
rebbio	s.m.	Zinke	dan zann, di zénn	
recapitare	v.tr.	abgeben	troan, troage	
recapito	s.m.	Adresse	z'adresse, d'adressini	s.n.
recarsi	v.rif.	sich begeben	goan, kannhe	
recedere	v.intr.	zurücktreten	goan hinner, kannhe hinner	
recentemente	avv.	unlängst von kurzen	1. nöit lannhuscht 2. in churzem	
recidere recidere i rami ad un	v.tr.	abschneiden	trommun, trommut schneiten, gschneite	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

albero				
recingere	v.tr.	umzäumen	kiéndurun, kiéndurut	
recintare (pecore) recintare (animali)	v.tr.	pferchen einzäunen	poarun, poarut chruamun i, gchruamut i	
recinto (pecore) recinto (animali)	s.m.	Gehege	dan poare, d'poari da chruame, d'chruami	
recipiente recipiente cilindrico in legno per cereali o farina	s.m.	Gefäss	d'eešchiu, d'eešchji dan guvillj, d'guvillja	s.f.
reciproco	agg.	gegenseitig	van dar(m) uart	
recitare (la lezione)	v.tr.	aufsagen	seen d'létziunh, gseit d'létziunh	
reclamare (un diritto)	v.tr.	verlangen	hoeischun z'dšchéina, ghoeischut z'dšchéina	
reclamare	v.intr.	reklamieren	töivlun, töivlut	
recluso	agg.	eingesperrt	in d'vanhschu	
redimere	v.tr.	erlösen	lécken im gute weg, gleit im gute weg	
redini	s.f.pl.	Zügel	d'brididi (franc.)	
refe	s.m.	Zwirn	dan büzvoade, d'büzvoadma	
refrigerare	v.tr. v.intr.	abkühlen kühlen	archjülljen, archjült archulen, archulit	
refurtiva	s.f.	Diebesgut	da stelstukh, d'stelstükh	s.m.
regalare	v.tr.	schenken	geen awak, keen awak	
regalo	s.m.	Geschenk	z'kado (franc.)	s.n.
reggere	v.tr.	halten	1. heen ouf, kheen ouf o heen dar, kheen dar	
reggialze	s.m.	standhalten	2. vartroan, vartroage	
reggilume	s.m.	Strumpfhalter	d'hosbénner	s.n.pl.
reggimento	s.m.	Lampenständer	d'ruffli o d'rüllju	s.f.pl. s.f.
reggipetto	s.m.	Regiment	z'redšchemen, d'redšchemen	s.n.
regina	s.f.	Büstenhalter	z'büst, d'büst o z'korset, d'korseti	s.n. s.n.
regione	s.f.	Königin	d'reinu, d'reini	
registro registro per atti	s.m.	Land	z'lann, d'lénner	s.n.
regola	s.f.	Register	z'rešchistre, d'rešchistrini di teilkoartu, di teilkoarti	s.n. s.f.
regolamento	s.m.	Regel	d'riadju, d'riadji o d'riedju, d'riedji	
regolare	s.m.	Vorschrift	d'schrift, d'schriftini	s.f.
regolare	v.tr.	regeln	arédjurun, arédjurut o messen, gmesse	
regolare	agg.	regelmässig	glljéjig-	
regredire	v.intr.	Rückschritte machen	goan hinner, kannhe hinner	
relais	s.m.	Relais	z'relé	s.n.
relegare	v.tr.	verbannen	stékhjen, gstékhht	
religione	s.f.	Religion	d'rélidšchunh, d'rélidšchunhi	
reliquie	s.f.	Reliquien	d'réleki	
remissivo	agg.	nachgiebig	süss-	
remoto	agg.	entlegen	wéit	
rendere fruttare far diventare rendersi conto	v.tr.	zurückgeben	1. argeen, argee 2. arwénten, arwént 3. geen ous, keen ous rendurun, grendurut (franc.) machun, gmachut dšchi geen an acht, dšchi keen an acht	
rendita	s.f.	Zins	dan zéis, di zéisa	s.m.

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

rene	s.m.	Niere	z'nirllji, d'nirlljini	s.n.
repellente	agg.	abstossend	schülljig-	
reprimere	v.tr.	unterdrücken	antheen, antheebe	
repulisti (fare)	s.m.	aufräumen	wüschen ouf, gwüschd ouf	
reputare	v.tr.	erachten	déngghjen, dénght	
reputazione (buona)	s.f.	Ruf	dan gute noame	s.m.
reputazione (cattiva)			da schwache noame	s.m.
requie	s.f.	Ruhe	da rascht	s.m.
requisire	v.tr.	requisiren	gien, kiet	
residuo	s.m.	Rest	d'réstu, d'résti	s.f.
resina (di larice)	s.f.	Harz	d'liertschunu	s.n.
resina (di abete)			z'bech	s.n.
resina (di pino cirmolo)			z'oarbenbech	s.n.
resina (di abete bianco)			z'büdsunh	s.n.
resistente (di persone)	agg.	haltbar	dann-	
resistente (di cose)			stoarch-	
resistere	v.intr.	Widerstand leisten	heen dar, kheen dar	
respingere	v.tr.	zurückstossen	stuassen hinner, gstuast hinner o stuassen awek, gstuast awek	
respirare	v.intr.	atmen	oatmun, koatmut	
respiro	s.m.	Atem	dan oate	
respiro affannoso			da churzen oate	
senza respiro			oan bürren hopt	
responsabile (essere)	agg.	verantwortlich	antcheeden, antcheede	v.intr.
ressa	s.f.	Gedränge	dan trukh, di trukha o d'mischletu, d'mischletu	s.m.
restare	v.intr.	bleiben	bljéiben, bljibbe	
restaurare	v.tr.	wiederherstellen	rüschten, grüschd; rüschten ous, grüschd ous o widerrüschten, widergrüschd	
restituire	v.tr.	zurückgeben	argeen, argee o arwénten, arwént	
resto	s.m.	Rest	d'réstu, d'résti	s.f.
i resti lasciati sul piatto			d'leipetu, d'leipeti	s.f.
lasciare resti sul piatto			leiputurun, gleiputurut	v.intr.
restringere	v.tr.	enger machen	arénkurun, arénkurut o zückhjen, zückht	
restringersi	v.rif.	eingehen	d'schi zückhjen, d'schi zückht o goan i, kannhen i	
restringersi (di legno)		leck werden	zlechnen, zlechnit	
rete (metallica)	s.f.	Drahtnetz	d'grillju, d'grillji (ital.)	s.f.pl.
rete (di corda)			d'filla	
retribuire	v.tr.	bezahlen	bzallen, bzalt	
retro	s.m.	Rückseite	d'hindru séitu, d'hindru séiti	s.f.
retro	avv.	zurück	hinner	
retrocedere	v.intr.	zurückgehen	goan hinner, kannhe hinner	
retta	s.f.	Pension	d'pansiuinh, d'pansiuinhi	
dar retta			luasen, gluasit o geen fei, keen fei	
rettezza	s.f.	Redlichkeit	d'vrommi	
retto (angolo)	s.m.	rechter Winkel	dan koare, d'koari	
retto (intestino)		Mastdarm	dan breldoarm, d'breldoarma	
retto	agg.	redlich korrekt	1. vrom- 2. recht-	
rettore	s.m.	Rektor	dar rektor, d'rektora	
revisare	v.tr.	überprüfen	widerlugun, widerglugut	
revocare	v.tr.	aufheben	seen ab, gseit ab	
ri...(come prefisso nei verbi)		wider	wider, amum am o vider	
rimetti le scarpe			léck am a d'schu	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

rialzare	v.tr.	erhöhen	bürren, bürt o widerbürren, widerbürt	
rialzare di prezzi			geen ouf, keen ouf	v.intr.
riarso	agg.	verbrannt	varbrant- o dor-	
riattare (un indumento)	v.tr.	wiederherstellen	rüschten a, grüscht a o rüschten, grüscht	
riavere (la propria spettanza)	v.tr.		cheen in z'dschéina	
ribadire (un chiodo)	v.tr.	vernieten	hinnerschloan, hinnergschloage	
ribadire (un'idea)	v.intr.		teffen, teffit o prickun, prickut	
ribaltare	v.tr. v.intr.	umkippen	wélpén, gwélp lúppun, glúpput	
ribassare	v.tr.	verringern	boeischurun, boeischurut o beischurun, beischurut	
ribassare di prezzi	v.intr.	senken	geen ambri, keen ambri	
ribattere (di cuciture)	v.tr.		hinnerschloan, hinnergschloage	
ribellarsi	v.rif.	sich erheben o auflehnen	d'schi hinnerchieren, d'schi hinnergchiert	
ribes	s.m.	Johannisbeeren	d'ribes (ital.) o d'sentjuhantsbérrini	s.f. s.f.
ricamare	v.tr.	sticken	broddurun, broddurut (franc.)	
ricambiare (un favore)	v.tr.	vergeltén	argeen, argee	
ricambiare (i saluti)		erwidern	antcheeden, antcheede	
ricavare	v.tr.	entnehmen	zín ous, zuehen ous	
ricavarne			heen drab, kheen drab	
ricchezza	s.f.	Reichtum	da réichtnunh, d'réichtnunha	s.m.
riccio (di castagna)	s.m.	Kastanienschale	dan idjil, d'idja	
ricciolo	s.m.	Haarlocke	z'rinkilti, d'rinkiltini	s.n.
ricciuto	agg.	lockig	grinklut-	
ricco	agg.	reich	réich-	
ricco sfondato			buade réich-	
ricercare	v.tr.	suchen	süjen, gsücht	
ricercato	agg.	gesucht	gsucht-	
ricetta	s.f.	Rezept	d'retzetu, d'retzeti	
ricevere	v.tr.	empfangen	antfoan, antfannhe	
ricevuta	s.f.	Quittung	d'kwittenzu, d'kwittenzi	
richiamare	v.tr.	zurückrufen	schréjen hinner, gschrowe hinner o rawun zu + dat., grawut zu + dat.	
richiamare sotto le armi			widerhoeischun, widerghoeischut	
richiamare in modo caratteristico		jauchzen	jouzen, gjouzt	
richiamo	s.m.	Jauchtzer	da jouz, d'jouza	
richiedere	v.tr.	verlangen	hoeischun, ghoeischut	
ricino (olio di)	s.m.	Rizinusöl	z'ritschunüeli	s.n.
ricolmo	agg.	randvoll	gschwangt- o granderut-	
ricompensare	v.tr.	vergeltén	etwas geen, etwas keen	
riconciliarsi	v.rif.	sich aussöhnen	widervröinun, widervröinut o machun da vrit, gmachut da vrit	
ricondere (il bestiame alle stalle)	v.tr.	zurückführen	i lécken, i(n) gleit	
ricoscere	v.tr.	erkennen	arpniesen, arpniet	
ricoscere un luogo		anerkennen	d'schi arpniesen	
ricoscere un figlio			arpiénnen, arpiént o geen da noame, keen da noame	
ricoscere dalla voce			pniesen in d'wéisi, pniet in d'wéisi	
ricoscere un errore		einsehen	eim gien z'unrecht, eim kiet z'unrecht	
farsi ricoscere			d'schi geen z'pniesen o eim geen z'pniesen	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

ricoprire	v.tr.	bedecken	vütrun, gvütrut	
ricordare	v.tr. v.intr.	erinnern besinnen	loan bsinnen, gloan bsinnen 1. heen zu, kheen zu 2. dšchi bsinnen, dšchi bsint 3. heen vür d'auge, kheen vür d'auge 4. cheen drouf, gcheen drouf bsin dich	
ricordati				
ricordino	s.m.	kleines Andenken	z'moadšchini, d'moadšchini	s.n.
ricordo	s.m.	Andenken	d'bsinni	s.f.
ricorrere	v.intr.	Rekurs machen	machun rekur, gmachut rekur	
ricostituente (pane di segale vecchio, rammollito in vino e zucchero, da prendere a digiuno) latte appena munto ben sbattuto in una bottiglia (per puerpere)	s.m.	Kräftigungsmittel	z'haberbruat o z'arhabna d'nuamilch	s.n. s.f.
ricotta	s.f.	Molkenkäse	z'zigermal, di ziger mali	s.n.
ricotta salata ricotta pasticcata	s.f.		dan zigere di zigerballu	s.m.
ricredersi	v.rif.	Meinung ändern	töischun idé, töischut idé	
ricrescere (capelli, peli, foraggio)	v.intr.		stuppen, gstuppit	
ricurvo	agg.	krumm	chrum-	
ridente (di persona) ridente (di luogo)	agg.	lieblich schön	lachig- hübsch- o schien-	
ridere	v.intr.	lachen	lachen, glachit o rochlun, grochlut	
ridotto come sei ridotto	agg.		gruscht- warra bischt gruschts	
ridurre (il prezzo) ridurre (sul lastrico) ridurre (un abito, un oggetto)	v.tr.	herabsetzen zu Grunde richten umändern	beischurun, beischurut o schloan ab, gschloan ab khéjen z'heerd, khéit z'heerd zückhjen, zückht	
riempire riempire comprimendo	v.tr.	füllen	vülljen, gvült dammurun, dammurut	
rientrare	v.intr.	zurückkommen heimgehen	1. arwinnen, arwunne 2. goan am i, kannhen am i	
rifarsi (al gioco)	v.rif.	zurückgewinnen	dšchi widergréiffen, dšchi widergriffe	
riferire	v.tr.	wiedererzählen	widerzélljen, widerzélit	
rifinire	v.tr.	nacharbeiten	lljéivrun ous, glljéivrut ous	
rifiutare	v.tr.	ablehnen	refusurun, grefusurut (franc.)	
rifiuti rifiuti della greppia lasciare rifiuti nella greppia	s.m.pl.	Abfälle	di tscharféri d'ursi ursun, kursut	s.f.pl. v.intr.
riflettere	v.tr. v.intr.	reflektieren überlegen	1. geen hinner, keen hinner 2. müssurun drouf, gmüssurut drouf	
riformato (militare)	agg.	reformiert	reformé	
rifornire	v.tr.	versorgen	1. geen zu, keen zu 2. vülljen i, gvült i 3. hannun ouf, ghannut ouf	
rifornirsi	v.rif.	sich versorgen	chaufen i, gchauft i	
rifugiarsi	v.rif.	Zuflucht suchen	1. dšchi khoalten, dšchi khoalte 2. goan z'scheerm, kannhe z'scheerm	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

			3. dšchi scheermun, dšchi gscheermut	
rifugio	s.m.	Unterkunft	da scheerm, d'scheerma	
riga	s.f.	Zeile Strich	1. d'réndšchu, d'réndšchi 2. d'riedju, d'riedji boarut- o griggurut-	
a righe				
rigidità	s.f.	Steifheit	d'reidi	
rigido	agg.	starr rauh streng	1. reid- 2. raw- 3. hért-	
rigoglio	s.m.	blühender Wachstum	dan ouswaks	
rigonfiare rigonfiare di legno rigonfiare di impasto	v.tr.	anschwellen	bliejen, bliet bundurun, bundurut pcheemen, pcheemit	v.intr.
rigonfio	agg.	angeschwollen	gschwollen-	
rigovernare (il bestiame) rigovernare (i piatti)	v.tr.	versorgen aufräumen	tun dam via, toan dam via weschen d'eešchji, gweschen d'eešchji	
riguardare non ti riguarda	v.tr.	ansehen	lugun a, glugut a das lug dich nōit a	
riguardarsi	v.rif.	sich in Acht nehmen	dšchi achtun, dšchi kachtut	
riguardati		behüte dich	heb der z'acht	
riguardo	s.m.	Rücksicht	d'acht	s.f.
rigurgitare	v.intr.	überströmen	überschütten, überschüt o khéjen ous, khéit ous	
rilasciare	v.tr.	freilassen	loan goa, gloan goa	
rilassarsi	v.rif.	sich entspannen	röschten, gröscht	
rilevare (un'attività) rilevare (una merce)	v.tr.	übernehmen abkaufen	arbürren, arbürt chaufen ab, gchauft ab o gien ab, kiet ab messen, gmesse	
rilevare (una misurazione)				
rimandare	v.tr.	verschieben	varschickhjen, varschickht	
rimanenza	s.f.	Rest	d'réstu, d'résti	
rimanere	v.intr.	bleiben	bljéiben, bljibbe	
rimarginare	v.tr.	vernarben	büzen, büzt	
rimarginarsi	v.rif.	verheilen	varheilen, varheilt	
rimasuglio (di rifiuti nel prato)	s.m.	Überbleibsel	d'roumetu, d'roumeti	s.f.
rimasuglio (di foraggio sparso nel prato)			d'ströitschetu, d'ströitscheti	s.f.
rimasuglio (del fascio di foraggio)			d'leesetu, d'leeseti	s.f.
rimasuglio (di foraggio da falciare)			d'schwederetu, d'schwedereti	s.f.
rimasuglio (di foraggio da brucare)			d'rüschpetu, d'rüschpeti	s.f.
rimasuglio (in genere)			d'réstu, d'résti	s.f.
rimbambire	v.intr.	kindisch werden	cheen chintschkit, gcheen chintschkit	
rimbambito	agg.	geistesgestört	chintschkit-	
rimbeccare	v.tr.	schlagfertig antworten	hinnerlljitzen, hinnerlljitzt	
rimbecillire	v.intr.	verdummen	cheen gauch, gcheen gauch	
rimboccare	v.tr.	umschlagen	lljitzen ouf, glljitzt ouf	
rimboccatura (delle coperte)	s.f.	Aufschlagen	dan ouflljitz, d'ouflljitz	s.m.
rimboccatura (in genere)			da lljitz, d'lljitz	s.m.

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

rimbombare	v.tr.	dröhnen	chrachun, gchrachut	
rimbombo	s.m.	Dröhnen	dan duantscht	
rimborsare (un danno)	v.tr.	Schaden ersetzen	bzallen da schoade, bzalt da schoade	
rimborsare (una cosa)		zurückzahlen	argeen, argee	
rimboscare	v.tr.	neubewalden	sétzen bauma, gsétzt bauma	
rimbrottare	v.tr.	ausschelten	varwéissen, varwisse	
rimedio	s.m.	Mittel	d'remmedi, d'remmedini (franc.)	s.f.
rimessa	s.f.	Garage	z'garage, d'garageni	s.n.
rimestare	v.tr.	mischen	stüeren, gstüert o tréiben, tribbe	
rimettere	v.tr.	erbrechen	arwénten, arwént o chotzun, gchotzut	
rimodernare	v.tr.	erneuern	machun nausch, gmachut nausch	
rimorso (aver)	v.intr.	Reue haben	d'schi growen, d'schi growt	
rimpatriare	v.intr.	heimkehren	arwinnen im lann, arwunnen im lann	
rimpiangere	v.tr.	beweinen	regruturun, gregruturut (franc.)	
rimpiattino	s.m.	Versteckspielen	di tutscha	s.f.
rimpiazzare	v.tr.	ersetzen	arloan, arloa	
rimpinzarsi	v.rif.	sich vollstopfen	d'schi vülljen, d'schi gvült	
rimproverare	v.tr.	tadeln	schümpfun, gschümpfut o vinnen z'seen, gvunnen z'seen	
rimuginare	v.tr.	umrühren	müssukurun, gmüssukurut	
rimunerare	v.tr.	belohnen	bzallen d'eerbit, bzalt d'eerbit	
rimuovere	v.tr.	beseitigen	kwénken, kwénkt o wandlun, gwandlut	
rinascere	v.intr.	wiedergeboren werden	arleben, arleebit	
rincalzare	v.tr.	ringsum bewerfen	tschaussurun, tschaussurut	
rincarare	v.intr.	verteuern	töiren, töirit o geen ouf, keen ouf	
rincasare	v.intr.	heimkehren	goan zam hous, kannhen zam hous o goan ketschualbu, kannhen ketschualbu	
rinchiudere	v.tr.	einschliessen	bschlljissen i, bschlossen i o ptun i, ptoan i	
rincorrere	v.tr.	nachlaufen	laufen zu, glljiffen zu	
rincorsa	s.f.	Anlauf	d'landu, d'landi	
rincreocere mi rincresce	v.intr.	leid tun	eim growen, eim growt is grow mich	
rinculare	v.intr.	zurückweichen	goan hinnitusich, kannhe hinnitusich	
rinfacciare	v.tr.	vorhalten	varwéissen, varwisse o khéjen ouf in d'noasu, khéit ouf in d'noasu	
rinforzare rinforzare (muratura)	v.tr.	verstärken	arstérjen, arstérjit betschun, betschut	
rinforzarsi	v.rif.	stärker werden	archrétzen, archrétzt	
rinfrancare	v.tr.	ermutigen	geen mut, keen mut	
rinfrescare	v.tr.	abkühlen	arfreskurun, arfreskurut (franc.)	
rinfusa (alla)	loc.	wirrwarr	uber houfe	
ringhiare	v.intr.	knurren	runnerun, grunnerut	
ringhiera	s.f.	Geländer	d'remmu, d'remmi	
ringiovanire	v.intr.	erjüngen	arjunhen, arjunhit	
ringraziare	v.tr.	danken	remmursiurun, gremmursiurut (franc.)	
rinnovare	v.tr.	erneuern	chaufen nausch, gchaufft nausch o rüschten, grüscht	
rinomato	agg.	berühmt	verous-	
rinsavire	v.intr.	zur Vernunft	lécken geischt, gleit geischt	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

foraggio da ciò che penzola ripulire il tavolo			umrechut lieren, gliert	
ripulita	s.f.	Säuberung	d'weschetu, d'wescheti	
ripulsione aver ripulsione	s.f.	widerwille	da hass hassun, ghassut	s.m.
risalire risalire alle origini	v.intr.	hinaufgehen zurückgehen	goan am ouf, kannhen am ouf goan hinner im zéit, kannhe hinner im zéit	
risaltare	v.intr.	auffallen	geen in d'auge, keen in d'auge	
risaputo	agg.	allbekannt	gwist-	
risarcire	v.tr.	entschädigen	bzallen da schoade, bzalt da schoade	
risata	s.f.	Gelächter	d'lachetu, d'lacheti, d'rochletu, d'rochleti o z'glach, d'glachi	s.n.
riscaldare	v.tr.	erwärmen	arweermen, arweermt	
rischiararsi	v.rif.	aufhellen	arlouteren, arlouterit	
rischiare	v.tr.	riskieren	rüskurun, grüskurut	
risciacquare risciacquare il bucato	v.tr.	spülen	aschpülljen, aschpült weschen ous, gweschen ous	
risciacquata	s.f.	Spulung	d'aschpülljetu, d'aschpülljeti	
riscuotere	v.tr.	einziehen	zïn i, zuehen i	
risentirsi	v.rif.	sich getroffen fühlen	heen vür übbil, kheen vür übbil	
riserva (di alimenti) farsi una riserva farsi una riserva (all'alpeggio)	s.f.	Vorrat Vorrat anlegen	etwas an a manhal chaufen i, gchaufft i o hannun i, ghannut i hannun ouf, ghannut ouf	
riservare	v.tr.	vorbehalten	pheen, pheebe	
riservato (di persona)	agg.	diskret	khoalten-	
riso	s.m.	Reis das Lachen	da réis z'glach, d'glachi	s.n.
risoluto	agg.	entschlossen	feerm- o désiderut- (franc.)	
risolvere	v.tr.	beschliessen	cheen drouf, gcheen drouf	
risonare	v.tr.	entönen	antcheeden, antcheede	
risorgere	v.intr.	auferstehen	arleebeen, arleebit	
risparmiare	v.tr.	sparen	aschparren, aschpart	
risparmiarsi	v.rif.	sich schonen	dšchi hüten, dšchi ghüt o dšchi gaumen, dšchi gaumt	
risparmiatore	s.m.	Sparer	dan aschparrer, d'aschparrera	
risparmio	s.m.	Sparen	dan aschparlljanh, d'aschparlljanha	
rispecchiare	v.tr.	spiegeln	spiglun, gspiglut	
rispecchiarsi	v.rif.	sich spiegeln	dšchi spiglun, dšchi gspiglut	
rispettare	v.tr.	respektieren	respetturun, grespetturut	
rispetto mancare di rispetto	s.m.	Achtung	da respit (franc.) vielljen respit, gvielt respit	
rispettoso	agg.	respekt voll	voll- respit	
risplendente	agg.	glänzend	schéinig-	
risplendere	v.intr.	glänzen	schéinen, gschinne	
rispondere rispondere in malo modo	v.intr.	antworten maulen	antcheeden, antcheede antcheeden tscheb o antcheeden übbil	
rissa	s.f.	Schlägerei	da chrig, d'chriga	s.m.
rissare	v.intr.	raufen	anandre geen , anandre keen	
ristorare	v.tr.	erquicken	geen z'essen, keen z'essen	

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

ristoratore	s.m.	Wirt	dar wurt, d'wurta	
ristrettezza	s.f.	Enge	d'anhki	
ristretto (di caffè)	agg.	starker Kaffee	stoarch-	
risultare	v.intr.	sich ergeben	troan sövvil, troage sövvil	
risuolare	v.tr.	neu besohlen	unnersualun, unnersualut	
risuscitare	v.tr.	neu beleben	tun z'arleben, toan z'arleben	
risvegliare	v.tr.	wiedererwecken	arwéckhjen, arwéckht	
risvegliarsi	v.rif.	erwachen	arwachen, arwachit	
risolto	s.m.	Aufschlag	da lljitz, d'lljitz	
risolto delle lenzuola			dan ouflljitz, d'ouflljitz	
ritagliare	v.tr.	ausscheiden	trommun ous, trommut ous	
ritardare	v.intr. v.tr.	sich verspäten	tardurun, tardurut (ital.) troan hinner, troage hinner z'leid zéit treit hinner d'hoerji	
il maltempo ritarda la fienagione				
ritardatario essere un ritardatario è un ritardatario	s.m.	Nachzügler	d'loeiru, d'loeiri génh heen zéit gnug is het génh zéit gnug	s.f.
ritardo(essere in)-di persone	v.intr.	verspätet	sinh spiet, gsinh spiet	
ritardo (essere in)-di orologio		zurückbleiben	sinh hinner, gsinh hinner	
ritegno (senza)	loc. avv.	masslos	oan mess	
ritenere	v.intr.	glauben	dunghen, dunght	
ritenuta (fare la)	s.f.	Abzug	heen hinner, kheen hinner	
ritirare	v.tr.	einziehen	widerzin, widerzuahe troan i, troagen i	
ritirare il foraggio				
rito (usanza)	s.m.	Brauch	dan brouch, d'brouha	
ritoccare	v.tr.	retuschieren	rüschten, grüsch	
ritorcere (filati)	v.tr.	wieder drehen	driejen, driet	
ritornare	v.intr.	zurückkommen	arwinnen, arwunne	
ritorto	agg.	gedreht	droat-	
ritrarre	v.tr.	zurückziehen	zîn hinner, zuahe hinner	
ritratto	s.m.	Porträt	z'portret, d'portreti	s.n.
ritroso (a)	loc. avv.	widerspenstig	hinnersich	
ritto (stare)	agg.	aufrecht	stoan, gstanne	
riunire	v.intr.	zusammentreiben	lécken zseeme, gleit zseeme	
riuscire riuscire bene riuscire a trovare non sono riuscito a trovarlo	v.intr.	gelingen	cheen dra, gcheen dra groaten, groate chonnun hents nōit chonnu vinnen	
rivaleggiare	v.intr.	wetteifern	tun ankeege, toan ankeege	
rivelare	v.tr.	offenbaren	lécken ous, gleit ous	
rivendicare (un diritto)	v.tr.	beanspruchen	hoeischun z'dšchéina, ghoeischut z'dšchéina	
riverire	v.tr.	verehren	zîn da hut, zuahe da hut	
riversarsi (di folla)	v.rif.	sich ergiessen	burrin i, burrut i	
rivestire (di legno)	v.tr.	vertäfel	wénnun, gwénnut	
rivestire (con altro)			vütrun, gvütrut	
rivoltare rivoltare (di polenta)	v.tr.	umkehren wenden	chieren, gchiert stüeren, gstüert	
rivoltare (di vestiti)			archieren, archiert	
rivoltarsi	v.rif.	sich auflehnen	dšchi hinnerchieren, dšchi hinnergchiert	
rivoltella	s.f.	Revolver	z'revolver, d'revolver	s.n.
rizzare	v.tr.	aufstellen	stützen, gstützt	
roba	s.f.	Zeug	di dinhi o d'robbu (piemont.)	s.f.pl.

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

robusto robusto (di persona)	agg.	stark kräftig	stoarch- dann-	
rocca	s.f.	Spinnrocken	d'chunhlu, d'chunhli	
rocchetto porta rocchetto	s.m.	Spule	d'spulu, d'spuli d'spillju, d'spillji	s.f. s.f.
roccia	s.f.	Felsen	d'schürfu, d'schürfi	
roco	agg.	heiser	heismen-	
rodere	v.tr.	nagen	essen, kesse	
rododendro (pianta) rododendro (fiore)	s.m.	Alpenrosenstrauch Alpenrose	d'jōipu, d'jōipi d'jōipunbljümü, d'jōipunbljümi	s.f. s.f.
rogazioni	s.f.pl.	Betwoche	d'ruvesunh	
roggia	s.f.	Gerinne	di trachsu, di trachsüni o d'wüli, d'wülini	
rogito	s.m.	notarieller Akt	z'akte, d'akte	s.n.
rognone	s.m.	Niere	z'nirlji, d'nirljini	s.n.
rognoso	agg.	räudig	rünnjig-	
rompere	v.tr.	brechen	brechen, broche o zärbrechen, zärbroche	
rompiscatole	s.m.	Störefried	z'tarrini, di tarrini	s.n.
rotto	agg.	zerbrochen	zärbrochen- o brochen-	
roncola roncola per difesa	s.f.	Hippe	d'wüpfu, d'wüpfi d'wolfwüpfu, d'wolfwüpfi o z'kwér, d'kwér	s.n.
rondella	s.f.	Beilagscheibe	d'rosetu, d'roseti	
rondine	s.f.	Schwalbe	d'schwalmu, d'schwalmi	
ronfare ronfare di gatto	v.intr.	schnarchen	rumpfun, grumpfut routun, groutut	
ronzare	v.intr.	summen	sünkun, gsünkut	
rosa rosa canina	s.f.	Rose Heckenrose	d'ruasu, d'ruasi da helfduare, d'helfduarna	s.m.
rosa	agg.	rosa	rose	
rosaio	s.m.	Rosenstock	da rosir, d'rosira	
rosario	s.m.	Rosenkranz	z'roseri, d'roserini	s.n.
Rosicchiare rosicchiare dei topi	v.tr.	zernagen knabbern	1. roudscherun, groudsherut 2. schnoarun, gschnoarut mōischun, gmōischut	
rosmarino	s.m.	Rosmarin	z'rusmarinh	s.n.
rosolare	v.tr.	rösten	rüeschten, grüesch o passrun im anghe, passrut im anghe	
rospo	s.m.	Kröte	dar bot, d'botta	
rosso	s.m.	Rot	z'ruata	s.n.
rosso rosso fuoco rosso vino	agg.	rot feuerrot weinrot	ruat- vöir ruat- wéinvoarw-	
rotaia	s.f.	Schiene	d'rallju, d'rallji (franc.)	
roteare	v.tr.	kreisen	chieren um, gchiert um	
rotolare fare rotolare	v.intr. v.tr.	rollen	1. trualun, trualut 2. artrualun, artrualut 3. arvallen, arvalle artrüelljen, artrüelt o trüelljen, trüelt	
rotolarsi	v.rif.	sich wälzen	d'schi trüelljen, d'schi trüelt o d'schi woalun, d'schi gwoalut	
rotolo (di carta, stoffa) rotolo (di foraggi, frasche)	s.m.	Rolle	z'rollet, d'rolleti di trüellji, di trüelljini	s.n. s.f.
rotondità	s.f.	Rundung	d'siwillji	
rotondo	agg.	rund	siwill-	
rottame (bovini o	s.m.	Rotte	z'rotschunh, d'rotschunhi	s.n.

Vocabolario italiano - töitschu - Lettera "R"

persone)				
rotto	agg.	gebrochen	brochni, brochenz, brochnu	
rottura	s.f.	Bruch	dan broch, d'brocha	s.m.
rovente	agg.	rotglühend	vöirig- o ruat-	
rovere	s.m.	Eiche	di tscheechnu, di tscheechni	s.f.
rovesciare rovesciare di liquidi	v.tr. v.intr.	umkehren ausschütten	wélpen, gwélpt schütten, gschüt o goan gschut, kannhen gschut	
rovescio	s.m.	Rückseite	d'letzu séitu, d'letzu séiti o z'letza	s.f. s.n.
rovescio (pioggia)			d'schüttini	s.f.pl.
rovescio alla rovescia	agg. loc.	verkehrt umgekehrt	letz- das hinderna vuarna	
rovina (andare in)	v.intr.	in den Abgrund stürzen	goan schluchtuhalb, kannhe schluchtuhalb	
rovinare	v.tr.	verderben	gschénten, gschént	
rovinare	v.intr.	zugrunde gehen	arvallen, arvalle	
rovistare	v.tr.	durchstöbern	rumusserun, grumusserut	
rovo	s.m.	Brombeerstrauch	da murranh, d'murranha	
rozzezza	s.f.	Grobheit	d'grobbi	
rozzo	agg.	Roh	grob-	
rubacchiare	v.tr.	naschen	1. schneddurun, gschneddurut 2. chrümpen, gchrümp 3. chratzun, gchratzut	
rubare	v.tr.	stehlen	stellen, gstolle o dibun, dibut	
rubbio	s.m.		da rüp	
rubinetto	s.m.	Hahn	z'rubinet, d'rubineti (ital.)	s.n.
rudere (di costruzioni) rudere (di persone o animali)	s.m.	Ruine	d'hoschtad, d'hoschtadi dan krinkal, d'krinkla	s.f.
ruga	s.f.	Runzel	dan plet, d'pletta	s.m.
rugGINE	s.f.	Rost	z'roscht	s.n.
rugiada	s.f.	Tau	z'tau	s.n.
rugoso	agg.	runzelig	greppiurut-	
ruminare	v.tr.	wiederkauen	intrückhjen, kinrückht	
ruminazione	s.f.	Wiederkauen	dan intruckh	s.m.
rumine	s.m.	Pansen	z'penzli, d'penzlini	s.n.
rumore	s.m.	Geräusch	da veers, d'veersa	
rumoreggiare	v.intr.	lärmen	machun veers, gmachut veers	
ruolo	s.m.	Liste	d'listu, d'listi	s.f.
ruota	s.f.	Rad	d'rowu, d'rowi	
ruotare	v.intr.	rollen	chieren um, gchiert um	
rupe	s.f.	Felsen	d'schürfu, d'schürfi	
ruscello ruscello pieno	s.m.	Bach	d'su, d'süni d'sunetu, d'süneti	s.f. s.f.
russare	v.intr.	schnarchen	rumpfun, grumpfut	
ruttare	v.intr.	rülpsen	röpsen, gröpst	
rutto	s.m.	Rülps	da röps, d'röpsa	
ruvidezza	s.f.	Rauheit	d'grulli	
ruvido	agg.	rauh grob	1. hass- 2. grul- o grob-	
ruzzolare far ruzzolare	v.intr. v.tr.	purzeln	artrualun, artrualut artrüelljen, artrüelt	
ruzzolone	s.m.	Purzelbaum	d'artrualetu, d'artrualeti	s.f.